

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio I. De Causis peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

RESPONDETUR. Deum non posse prohibere prædictum actum, quia id solum potest prohibere, quod si fiat, malum erit. si autem actus ille fiat, malus non erit. quia ex eo ipso quod importat, non vult se opponere virtuti subdendi se prohibitioni, & tamen non subderet se prohibitioni. Ergo impossibile est illum prohiberi. Videantur in simili dicta de Actibus humanis.

DICES 2. Potest aliquis dicere, volo me opponere omni virtuti, & tamen hic actus non habebit malitiam v. g. homicidii.

RESPONDETUR. Illo actu, illas malitias

contrahendas, quæ erunt præcognitæ; potest autem non repræsentari homicidium, haberetque ille actus plures species materialiter, sed non plures diversas speciales, nisi fortè illæ sint præcognitæ & volitæ, modo qui est requisitus.

DICES 3. Etiam si nulla esset virtus, adhuc essent peccata. Ergo illa non desumunt speciem à virtutibus.

RESPONDETUR. Saltem ex suppositione desument specificationem ab oppositione virtutibus. Sicut ex suppositione auri, datur specificatio physica actionis ablativæ auri.

TRACTATUS III.

De reliquis Materiam de Peccatis concernentibus.

Pauca supersunt, quæ alibi tractata non sint.

DISPUTATIO IV.

De Causis, subjecto, & Poenis Peccati.

Nocipiemus à causis, de quibus secundum methodum Aristotelis, debuisse etiam tractare prius, quam de effectu, hoc est, de ipso peccato: cum tamen de ipso peccato sit præmissa tractatio. sed non recedendum fuit à methodo communi, vel ob hoc ipsum, quia de Causis peccati, v. g. præcognitione, libertate, &c. jam alibi dictum.

QUÆSTIO I.

De Causis Peccati.

Non hic agetur de Causis peccati tenentibus se ex parte ipsiusmet creaturæ rationalis, qualis est in homine rebellio passionum, libertas, habitus mali &c. Nam de his quæ in hac materia disputabilia sunt, alibi agitur. nec agitur de causis peccati, tenentibus se à parte ipsius Dæmonis. hæc autem primâ divisione, duplices possunt esse. Primò extraneæ omnino. ut cum extrinsecum aliquod objectum industriâ illius præsentatur. quod est moraliter occasio mali. Secundò intraneæ. quod ipsum dupliciter facit, suggestionem & commotionem appetitus Sugge-

stionis nomine, duo venire possunt. Inprimis, injectio cogitationis, qualem Aristoteles putavit proficisci à bona vel mala fortuna, Theologi quæ illas appellant, quod sint in nobis sine nobis. Sed est difficultas, An injectio cogitationis ejusmodi sit intra Sphæram agendi Angelos concernentem. Si spectetur Auctoritas Patrum, & multæ illorum phrasæ, quibus dicunt, Angelos bonos nos dirigere, monere, consulere, &c. facile dari potest vis etiam dæmoni consultiva mali, adeoque vis suggerendi. Thomistas malè habet hic modus explicandi suggestionem: quia dicunt: Solius Dei esse in animam nostram illabi. citantq; pro hoc S. Thomam. Sed nomine illapsus bene venire potest injectio cogitationis cum prævisione infallibili, & intentione infufragabili, actu secuturi effectus, dirigendo scilicet infallibiliter. & hoc nulli competit, nisi soli Deo. Quamvis autem hæc ratio Thomistarum non evincat. habet hoc difficultatem. quod non appareat, quomodo vel coëfficiat, vel determinare possit nos dæmon ad ponendam hanc & nunc, hanc vel aliam, cogitationem?

(G) 4 nem?

nem: cum etiam Angeli illuminantes alios non comproducant illuminatorum notitias, nisi presentando objectum: nobis autem unitis corporali presentatio objecti fieri non potest, nisi dependenter à sensibus. hanc autem suggestionem, vellent aliqui omnino intraneam ponere. Unde jam recurrunt alii ad excitationem specierum. sed & de hac excitatione est difficultas, nisi fiat per propositionem extraneam objecti. Nam si, ex probabilis sententia, non habet Angelus vim noscendi species alienas, præcipue actuum liberorum, qui habebit vim excitandi easdem. Hinc restat modus ut recurratur ad commotionem humorum, iisque commotis ad commotionem phantasie & appetitus sensitivi, eoque mediante suggerit intellectui, & appetitui rationali malum dæmon.

Quod tamen non solus dæmon sit causa peccati, Ipsa scriptura ostendit, quæ docet, unumquemque tentari à sua concupiscentia abstractum & illicitum & fundatur hoc ulterius in hoc principio: quia objectum delectabile, potest aliunde presentari, quam à directione dæmonis, cui pro sua libertate potest voluntas peccaminosa consentire. non ergo hoc debet rejici semper in dæmonem. Ordinariè tamen & ipse in hoc adlaborat, ex appetitu ad perdendum nos. Difficilius tamen ad peccata ut vocant merè spiritualia: quia non est in ejus potestate, expedite nosse inclinationes ad hoc, hic & nunc objectum. Nec agitur de Causis peccati, tenentibus se ex parte aliorum hominum, qui possint esse causa per modum occasionis; hæc enim sunt considerationis Theologiæ moralis. Nec agitur hic de causis peccati, in quantum unum causat aliud imperando, demeritoriè, dispositivè, suppeditando materiam, finalisando, ut cum quis ad solvendum homicidii furatur, vel radicando peccata, quæ radiativa vocantur capitalia.

Hinc tractabimus non nisi, quare, cum voluntas creata sit causa peccati. Deus tamen non sit causa, cum & possit impedire si velit, & non impediat; imò concurrat ad unumquemque actum. Supponit autem Tractatio quod Deus non sit causa peccati: nam id & fides statuit, & ratio probat, petita ex infinita illius sanctitate, & quâ major dari non potest. major autem esset illa quæ non esset causa peccati. Et inde crevit illud Axioma: Deum permittere non nisi peccata. quod expressit Aug. tr. 53, in Joan. *Fecerunt Iudæi peccatum. quod ejus non compulsi facere cui peccatum non placet, sed facturos esse prævidit, quem nihil lazet.*

DICES ex Oviedo. Quamvis Deus sit Causa boni operis & meriti. non dicitur mereri. Ergo etiam quamvis esset causa peccati, non diceretur peccare.

RESPONDETUR. Sicut hoc, quod est Deum esse causam boni operis, quamvis non denomi-

net Deum merentem; ita si esset causa peccati, quamvis non denominaretur peccans, adhuc hoc esset vituperabile & oppositum ejus sanctitati. Dispar. est ex Oviedo. Ad bene operandum non sufficit effectum esse bonum, sed debet ex bono illo fine intendi ad peccandum autem non requiritur malus finis, imò etiam ex bono fine fiat, voluntas exercendi contrahit malitiam peccati. Hæc diffusius vide in Auctore.

DIFFICULTAS I.

Quasi per Alios Deus non sit Causa Peccati?

RESPONDENT aliqui 1. Ideò Deum non esse causam peccati: quia illius sanctitas non est capax peccati.

CONTRA. Tum quia. Etiam sanctitate Dei posita, sunt aliqua quæ si Deus per impossibile faceret, per impossibile peccaret. Ergo cum de facto concurrat ad peccandum, non ex eo non peccat, quia illius sanctitas non est capax peccati: Si ipse concursus ad peccatum sit peccaminosus. si autem ille concursus non sit peccaminosus, de hujus rationem. Tum quia. Si Deus mentiretur, hoc ipso sanctitas illius esset capax peccati. Ergo etsi concurrat ad peccatum, hoc ipso sanctitas illius erit capax peccati; & quæcunque disparitatis ratio allata fuerit, ea potius ostendet (si sit legitima) cur Deus non sit causa peccati. Tum quia. Si de aliquo dicitur verè, concurrat ad peccatum non potest de illo revelari, quod sit incapax peccati. cum concurrere ad peccatum sit peccare: est enim hoc coëfficiere defectuosum. Ergo etiam si dicatur de Deo verè quod concurrat ad peccatum, non potest de illo revelari, quod sit incapax peccati. Ergo cum revelatum sit Deum esse incapacem peccati, ne fiat contradictorius assensus, dici debet illum non concurrere immediate ad peccatum. quod tamen dici non potest: ex eo enim quia causa prima est, debet concurrere ad omnes actiones creaturarum.

RESPONDENT 2. alii cum Valq. Deum non esse causam peccati: quia solum concurrat ad illud ut causa naturalis, non verò ut causa moralis; concurrat quidem ut causa naturalis: quia solum concurrat offerendo concursum indifferenter ad utrumlibet determinabilem: non concurrat autem ut causa moralis, quia Deus ad peccatum non utitur suâ libertate, sine libertate autem causa moralis non stat, sed concurrat ut causa naturalis ex suppositione Decreti prioris, quo decrevit concurrere ad utrumlibet partem.

CONTRA est. Tum quia. Ideò non concurrat Deus ad peccatum ut causa moralis: quia non utitur circa peccatum suâ libertate, sed totam determinationem remittit ad libertatem arbi-

arbitrii. Sed hoc Deum non eximit à ratione causæ moralis: quia saltem eadem difficultas manet, quomodo Deus sine peccato determinavit se etiam ad actiones peccaminosas concurrere. Cumque prævideat cum illo auxilio indifferenti securam actionem peccaminosam, sitque in expedito aliud auxilium offerre, quomodo non offerens aliud, & cum hoc concurrere ad peccatum, non est causa peccati? Tum quia. Etiam si aliquis immediate non utatur sua libertate, alliget tamen suam voluntatem, ad male agentis voluntatem, volens coagere quod ille egerit, verè peccaret. Ergo per hoc præcisè, quod Deus immediate non utatur sua libertate, salvari non poterit, quominus peccet. Tum quia. Usus libertatis Divinæ circa ipsum peccatum immediatus argueret in Deo peccatum. Ergo & usus libertatis Divinæ circa ipsum concursum: liberè enim concurrat, arguet in Deo peccatum.

RESPONDENT 3. alii cum Suar. Deum non esse causam peccati: quia formalis ejus malitia non est quid positivum, sed privatio debitæ rectitudinis. si ergo privatio est, nihil est. si nihil est, à Deo causari non potest.

CONTRA est. Tum quia. Si ex eo Deus non est causa peccati: quia non est causa consequentis privationis, nec creatura erit causa peccati, quod probatur. Æque quod est nihil à creatura causari non potest, ac à Deo, nihil enim causare, est non causare. Tum quia. Quando duo ita se habent, ut quod producit unus, producat & alius, tunc si unus est causa illius, & alter est causa illius; sed quidquid est in peccato quod producit creatura, producit & Deus. Ergo si creatura causat peccatum, causabit & Deus. Tum quia. Causari aliter privatio non potest etiam ab homine, quàm ponendo illud materiale, & positivum, quo posito consequitur illa privatio. tunc quæro: vel causat Deus illud positivum, quo producto consequitur peccatum, vel non causat. si causat. Ergo est causa peccati: quia est causa illius positivi, quo producto consequitur formale peccati. si non causat. Ergo ad actiones creaturarum immediate non concurrat. Tum quia. Ponere causalitatem peccati, & causare peccatum, si illud sit quid positivum, si privativum, est idem. Deus ponit causalitatem peccati: quia eadem est actio agentis secundi, & agentis primi: sed ponitur causalitas peccati agentis secundi. Ergo & ponitur causalitas Agentis primi. Tum quia. Hoc quod dicitur, nempe privationem illam consequi operationem positivam, non ut est opus Dei, sed ut opus est creaturæ: hoc inquam, quod dicitur, non convincit. Quia istud prout opus creaturæ, & istud prout opus Dei, non sunt quid distinctum physice & realiter: quomodo ergo, si idem sunt nemine cogitante, hoc quod convenit uni nemine cogitante, non convenit

alteri. Deinde hoc opus prout creaturæ, est adhuc opus Dei, ita ut in illud immediate influat, & causet illud Deus. si illud opus, prout creaturæ, est adhuc opus Dei. Ergo adhuc Deus erit causa peccati: ideo enim creatura est causa peccati: quia illud opus prout suum causat, sed etiam Deus opus illud prout creaturæ adhuc causat. Ergo adhuc Deus erit causa peccati, & quidquid sit de abstractionibus, sufficit ad absurdum, quod in re causet Deus peccatum.

RESPONDENT 4. Alii cum Arriaga. Deum non esse causam peccati: quia concurrat concursu indifferenti ad bonum vel ad malum cum animo quod vellet illud non fieri, ab eoque deterret, & reducit. Porro ea causa, quæ ad aliquid est indifferens, si concurrat determinata ab alia causa, non dicitur causa operis. & sic v. g. qui dat ensalemicui, eo animo ut occidat, est causa illius occisionis: qui autem præcisè dat eo animo ut se defendat, etiam si postea occidat aliquem eo gladio, non est causa illius occisionis. Rursus: quia Deus, quantum est de se, non est inclinatus ad peccatum, sed ab illo reducit, deterret &c. hinc fit, ut etiam determinatus ille concursus, qui erat indifferens ad bonum & malum, non sit causa operis illius mali. E contra habitus indifferens ad agendum cum determinatur à potentia: quia facit hoc ex inclinatione, & facilitando ut fiat; ite intellectus determinatus à specie impressa, quia est principium intellectio- nis inclinando ad illam, idque ex generali ratione potentie, quæ inclinatur ad actus; hinc quamvis indifferens habitus & intellectus determinetur ab alio, non salvatur, quo minus habitus & intellectus, sint vera causa suorum effectuum: quia verò Deus determinatus ad concurrendum, concurrat non cum inclinatione, sed cum detestatione actus, hinc fit ut adhuc Deus non sit causa peccati.

CONTRA. Tum quia. Immeritò assumit Arriaga donari à Deo indifferentem concursum ad bonum vel malum: licet enim verum sit in sententia Societ. dari concursum indifferentem, ad agendum vel non agendum, falsum tamen est dari concursum indifferentem, quo vel bonum, vel malum agere possimus. Nam ille concursus bonus oblati ad bene agendum, est v. g. supernaturalis, & elevativus, qui certe ad peccatum non elevat, nec potest illud principiare, concursus autem oblati indifferens ad malum, est concursus naturalis, nec elevativus. Qui ergo concurrere poterit ad agendum bonum, ut supponitur, supernaturalem. Tum quia. Ista indifferentia concursus, vel spectatur in actu primo, vel spectatur in actu secundo. Si spectatur in actu secundo, concursus ille non est indifferens ad bonum & malum: quia est ipsamet actio, quæ unum agit, nec indifferens est ad agendum aliud. Si autem spectetur in actu primo, hoc est, prout est virtus productiva ipsius

LOD
SKI
e. Z.

ipsius actionis, & est voluntatem applicans ad operandum, in tantum præcisè spectata, nihil confert ad salvandum, quod Deus non sit causa peccati: quia etiam concursus creaturæ in actu primo spectatus, prout est virtus productiva actionis peccaminosæ est: actus indifferens ad ponendum, vel non ponendum peccatum; & tamen hæc indifferentia præcisè sumpta non eximit creaturam, quod sit verè causa peccati. Tota ergo ratio, cur Deus non sit causa peccati, in hoc tantum stabit, quod determinetur, & non determinetur ad peccatum. Sed neque hoc salvat, quod Deus non sit causa peccati. Tum quia. ponamus quod causa secunda aliam causam secundam potens sit determinare ad actum malum, tunc illa causa determinata censetur adhuc esse causa peccati, si voluntariè acceptet illam determinationem, nec se illà exuat cum possit, sed Deus voluntariè determinatur à causa secunda: posset enim si vellet non determinare, & potuisset, si vellet, non fecisse decretum concurrendi etiam ad malum. Ergo adhuc erit causa peccati Deus. Tum quia. Inefficax displicentia si sit conjuncta cum potestate absoluta ne ponatur res displicens, non excusat, quominus aliquis sit verè causa peccati, ut in multis materiis videre est. sed in Deo est inefficax displicentia, & est conjuncta cum potestate absoluta, ne ponatur res displicens. Ergo. Min. Prob. Quia illa est inefficax displicentia quæ ad agendum non movet, cum movere possit. Tum quia. ex communiore sententia, determinat se creatura ad speciem actus peccaminosi, Deus autem determinat ad individuationem actus, sine qua determinatione ad individuationem, non ponetur species illa actus peccaminosi. Cur ergo illa determinatio inducit peccatum in creaturam, non inducit in Deum?

Proponuntur aliæ Rationes.

RESPONDET 5. quidam. Deum concurrentem concursu indifferenti, ut fiat vel non fiat peccatum, non esse causam peccati: quia non facit contra debitum, puta, non facit, quod debet non facere, sed facit quod debet, & tenetur facere. & cum ratio peccati consistat in privatione rectitudinis debitæ actui peccaminoso inesse, si Deus non facit contra debitum concurrando ad actum peccaminosum, non erat causa peccati. Porro concurrando ad actum peccaminosum ex decreto ad utrumlibet indifferenti, quod non faciat contra debitum, hoc inde est, quia concurrat ut Agens primum & universale, adeoque magis secundum debitum sibi operandi modum, quam contra ipsum: quia debitus Agenti universali operandi modus est, concurrere juxta exigentiam causarum secundarum, adeoque concurrere juxta determinationem earundem causarum secundarum. Declarabat hoc ulterius. Omne operans per vo-

luntatem debitum habet agendi non nisi secundum prælucentem rationem, teneturque hæc dictamina sequi, Ut ordo debitus servetur, & ut directivum dominetur dirigibili: & quoniam creatura operando actionem peccaminosam agit contra dictamina prælucentia; ideoque est causa peccati; Quia verò Deus, operando ut Causa universalis ex decreto indifferenti actiones peccaminosas, sequitur dictamina rectæ rationis propria, apertum est, quod non operetur contra debitum sibi operandi modum. Hæc verò dictamina sunt: Licet principio universali concurrere ad utrumlibet cum voluntate creata. Causæ primæ licet agere juxta exigentiam agentium secundorum.

CONTRA est. Tum quia. Vi hujus explanationis posset excusari, quod Deus æque ad peccatum inducat, atque ad bonum, eo quod æque utrumque spectet ad causam primam, nec id agat contra debitum suum operandi modum, & sicut tu dicis, licet principio universali concurrere ad utrumlibet cum voluntate creata, ita ego dicam, licet principio universali, ad utrumlibet inducere voluntatem creatam; vel si hoc non licet, nec illud licebit. Tum quia. Agendo Deus secundum illum debitum sibi operandi modum, vel causat peccatum, vel non causat, si non causat: Ergo non causat omnes actiones creatas, nec ad illas concurrat. si causat: Ergo peccati causa est, quia nihil potest esse causa peccati sine peccato. Tum quia. Negabit Durandus habere Deum dictamen, ut ad utrumlibet immediatè concurrat. Tum quia. Prius inquiri debet, An aliquid sit in se bonum, secundò inferri debet, illud Deum operando non facere contra debitum operandi: dicam enim Deum mentiri, sed non peccare: quia non facit contra debitum operandi modum. Cum autem causare peccatum non sit bonum, si illud Deus causat (ut causat, si ad illud immediatè concurrat) hoc ipso facit contra debitum operandi modum. Tum quia. Causando peccatum, & non faceret contra debitum operandi modum, ut supponitur, & faceret contra debitum operandi modum: quia causare peccatum summa sanctitas non potest. Tum quia. ex hac Doctrina sequitur Deum facere peccatum. Quod ipsum probatur. Illud quod facit Deus non contra debitum, illud facit & causat, ut assumit respondens. sed peccatum est illud quod facit Deus non contra debitum. Ergo peccatum est illud quod facit, & causat. Minor probatur. Illud quod facit Deus non contra debitum, est illud quod faciendo & causando creatura facit contra debitum, sed illud quod facit creatura contra debitum est peccatum. Ergo illud quod facit Deus non contra debitum est peccatum. Tum quia. Vel habet Deus hoc dictamen, licet tum est causæ primæ tanquam causæ universalis esse causam peccati; vel non habet hoc dictamen

men. si habet hoc dictamen. Ergo est causa peccati: intentio autē respondentis erat ostendere Deum non esse causam peccati. Si autem Deus non habet hoc dictamen. Ergo est aliqua actio, à parte rei, quam Deus non causat: nempe peccaminosa actio. quomodo autem illam non causat, si ad illam concurrat.

RESPONDET 6. alii. Ideo Deum non esse causam peccati: quia non concurrat ad formalitatem peccati quā talis, licet concurrat ad alias formalitates. Nec longè abest Explicatio Thomistarum dicentium. Ideo Deum non esse causam peccati, quia Deus est causa entis quā ens est, & non est causa talis entis.

CONTRA est. Tum quia. Hæ formalitates ad quas non concurrat Deus, vel sunt negativæ, & sic secundum dicta suprā, æquæ creatura non erit causa peccati ac Deus. si positivæ. Ergo ad illas concurrat Deus, adeoque eas causat quia nihil est productum, quod non sit ab illo. Tum quia. Hæ formalitates vel sunt idem realiter inter se, & sic totum à Deo producit, vel non idem realiter, & hoc erit fictitium. Tum quia. Ratio talis entis ab ipso ente non distinguitur realiter. Ergo utraque producit. Quando autem S. Thomas dicit: Divinam productionem terminari ad ens, non ad tale ens, hoc solum significat quod Deus omnia entia producat, non autem non nisi quædam. Unde etiam intetur intellectum elevatum non tantum ad vitalitatem, sed & ad supernaturalitatem concurrere, licet id non faciat nisi quā elevatus.

RESPONDET 7. Oviedo multis præmissis. Respectu actus peccaminosi in primis potest considerari divina Omnipotentia per modum principii physici influentis in materialem actionem peccaminosam. ad quam non se habet ut pure non impediens, sed in eam influit; non est tamen causa peccati: quia non concurrat per modum principii immediatè liberi: Omnipotentia enim non est principium formaliter liberum. Deinde respectu ejusdem actus peccaminosi potest etiam considerari voluntas divina expediens suam omnipotentiam, eamque subiciens voluntati creaturæ. Sic sumpta voluntas nullum actum habet respectu actionis peccaminosæ, etiam materialiter sumptæ; quia omnis actus voluntatis divinæ, qui per modum principii proximi & remoti supponitur ad actum liberum voluntatis, potest conjungi cum illo, & cum negatione illius. Decretum etiam concurrendi, non est nisi concurrendi dependenter à voluntate creata. quo posito decreto Deus jam non manet formaliter liber ad concurrendum, vel non concurrendum. Ex quibus conficitur, quod nec Omnipotentia. nec voluntas divina sit causa peccati.

CONTRA est. Tum quia. Si ex eo Deus concurrat ad peccatum non peccat, quia Omni-

potentia divina non est Principium formaliter liberum, dicam etiam homicidam non peccare, quia Potentia occisiva non est formaliter libera. si autem dicas, illam potentiam à voluntate libera applicari, inferam. Ergo cum Omnipotentia à voluntate divina libera applicetur, peccabit Deus concurrendo ad peccatum. Tum quia. Bene potest concedi Deum liberè concurrere ad actionem peccaminosam: à quo enim cogitur vel necessitatur? & tamen certum est Deum non esse causam peccati. Ergo hoc aliunde debet salvari, & non ex eo, quod concurrat per omnipotentiam, quæ non est formaliter libera. Tum quia. Supposita prædestinatione, liberè nos adhuc Deus salvat. Ergo & supposito illo decreto, liberè concurrat. Quod in hoc fundatur: quia scilicet necessitas ex suppositione usus libertatis, quæ potest auferri, non destruit libertatem. Et si posita voluntate injustitiæ ipsa actualis factio injustitiæ est mihi adhuc libera. Ergo & in præsentī de Deo idem dicendum.

DIFFICULTAS II.

Quare Deus non est Causa Peccati?

PRÆMITTO 1. Decretum Trident. Sess. 6. Can. 6. Si quis dixerit mala opera, ita aut bona, Deum operari, non permisisse solum, sed etiā propriè & per se, adeo ut sit proprium opus ejus, non minus perditio Iude quam vocatio Pauli, Anathema sit.

PRÆMITTO 2. Hostres terminos. Auctor, Causa, Concurrens, distinctos esse. & quidem quod Auctor & Causa distinguantur, in rigore loquendo, probat vel exinde Oviedo. Quia operarii adhibiti ad structuram sunt causa ædificii, non tamen Auctores. sed solus architectus est Auctor. universaliterque Auctor definitur quod sit principium alia comprincipia dirigens. Nomine autem Causa quid veniat, petatur ex physicis. ubi dictum, Causam esse principium determinans vi suā ad existentiam, consequenter jam causa per se erit id quod determinat ad existentiam, vi suā, quā tale. Causa autem per accidens est, quæ concurrat per conjunctionem cum alio principio, determinante vi suā existentiam effectus. Nomine autem concurrentis venit non aliud, quàm quod actio sit dependens ab aliquo, qui dicitur concurrere. In præsentī, Quare Deus non sit Auctor peccati, remittitur ad Controversam. quare non sit causa peccati, hinc discutietur. Distinctè autem conceditur, Deum concurrere ad peccata. quia actio peccaminosa, ex eo ipso, quia non est quid increatum, est dependens à Deo.

PRÆMITTO 3. Peccatum formaliter & primitive stare in actione interna, & si operetur aliquis actionem externam quàm pessimam, si operetur sine ulla actione interna, imò cum elicta adhuc detestatione, non censebitur esse causa peccati, nec facere peccatum. Porro cum re-

spectu

specu Dei actiones peccaminosae creaturarum, habeant se per modum actus externi, si Deus concurrat ad illas actiones sine ulla volitione interna peccati, non censetur esse causa peccati.

PRÆMITTO 4. *Duplicem cogitari posse voluntatem divinam*, seu Decretum voluntatis circa actus liberos. Primum, quod appellari potest universale, quo Deus dicit, Volo ita attemperare meum concursum, ut voluntas creaturæ rationalis libera maneat. In hoc decreto non est volitio peccati, sed est volitio tollendæ indifferentiæ, quam habebat Deus ad servandam vel non servandam libertatem creaturarum, & est volitio libertatis creatæ; & sicut in illo decreto universali inefficaci, quo Deus vult homines salvare, non discernuntur qui sunt morituri in peccatis, qui non morituri, sed fertur intentio Dei, ut pro sua parte neminem velit damnatum, & suâ gratiâ destitutum. Item, qui habet voluntatem vendendi gladium volenti emere, non hoc ipso discernit empturos ad defensionem vitæ, vel empturos ad occidendum: quia pro illo signo vult solum auferre suam indifferentiam ad vendendum, vel non vendendum; Ita & in præsentî, pro hoc signo non discernuntur peccaturi, si non impediatur libertas. sed attendit solum Deus pro illo signo ad auferendam suam indifferentiam de servanda, vel non servanda indemnitate libertate creatæ, licet in sensu reali, & propter coexistentiam aliorum signorum, omnia attingat notitiâ divina. Secundum Decretum est, quod Deus de peccatis in speciali format, & hoc ita potest concipi: Volo quantum est ex me non fieri actus malos: quia tamen volo salvare libertatem creaturæ, nolo impedire, & subtrahere meum concursum, quo etiam in decreto non vult Deus peccatum. Illustratur hoc persistendo in prædicta Instantia: Volens vendere empturo suum gladium, & in posteriori signo expressè eximens quod nolit vendere propter occisionem injustam, quantum est ex illo. Hic nec in priori nec in posteriori signo, quod est quasi explicatio prioris, vult occisionem injustam. Sic etiam Deus nec in illo priori, nec in isto posteriori decreto, quod est quasi explicatio prioris, vult peccatum. Videtur hæc ratio desumi ex Anselmo. L. de Lib. Arbit. cap. 8. Ex quo infert Bellarm. Lib. 2. de Amiff. grat. cap. 10. Quod si Deus vellet hominem peccare, vellet id, quod non vellet, eum velle. Ubi agnoscit uterque non dari in Deo volitionem peccati.

PRÆMITTO 5. *Quod cum liberum Deo fuerit facere vel non facere Decretum ut libere agerent creaturæ, quo supposito Decreto possunt uti, vel abuti concursu Dei creaturæ pro suo arbitrio, fit, quod si abutuntur illo concursu Divino, per accidens se Deus habebit ad peccatum.* Et sicut cum Musicus ædificat, conjungitur habitus Musici cum habitu

ædificatoriæ, estque indifferens ad conjungi, cum habitu ædificatoriæ; ideo musicus est causa per accidens ædificii: Ita & Deus non est causa per se peccati. & sicut musicus non mediante ædificatore ædificat; alias ædificaret mediante seipso, nihil autem respectu sui ipsius per modum mediantis est, cum quo stat ut Musicus per accidens ædificet. Sic & Deus poterit immediate concurrere ad peccatum, quamvis nullo modo sit per se causa peccati. Quod ipsum in hoc resolvitur, quia concurrat non nisi per conjunctionem cum creatura determinante vi & voluntate suâ existentiam peccati. His præmissis.

Formatur Ratio, Cur Deus non sit causa peccati.

Deus concurrat etiam ad actiones peccaminosas: quia actio illa est dependens a Deo, ut dixi Præmis. 2. non est tamen ex Doctrina Trid. causa peccati: ut dixi Præmis. 1. quia actio peccaminosa respectu Dei est actio externa, ut dixi Præmis. 3. ad quam per se non est illa ipsius volitio; imò quantum est ex illo, terminata est volitio, ut dixi Præmis. 4. licet sit causa per accidens, hoc sensu: quia suo Decreto Omnipotentiam suam, & vim concurrendi conjungit cum creatura, quæ per se vult peccatum. Tota hæc ratio ad hoc tendit, quod non possit ostendi volitio, quâ Deus velit peccatum; sine autem volitione peccati, non potest committi peccatum.

Formatur deinde hæc secunda Ratio. Deus nec ex formalitate Causæ definitivæ, nec ex formalitate Causæ intellectuales, potest argui, quod sit causa peccati. Non ex formalitate definitivæ causæ; quia hæc petit, ut aliquid visus determinet ad existentiam effectus. Cum autem Deus non determinet ad existentiam peccati, fit ut non sit causa peccati, attendendo præcisè ad formalitatem definitivam. Non etiam est causa secundum quod est intellectualis: quia non potest ens intellectivum peccare, nisi agat tanquam agens intellectuale: bruta enim non peccant. Si debet agere tanquam agens intellectuale, debet agere ex intentione finis quâ talis: hoc enim proprium intellectivorum est. Hinc & Deus, ut peccet, debet agere secundum intentionem peccati, qui autem agit secundum intentionem alicujus, agit ex amore & inclinatione: solus enim amor, & inclinatio ad finem, urget operis executionem. Et quia Deus nunquam inclinatio animo est ad peccatum, obstante illius infinita sanctitate, fit ut Deus nec peccet, nec sit causa peccati.

Formari posset tertia Ratio. Quod Deus nec ad speciem, nec ad individuationem actus peccaminosi determinet. Sed quia hæc ratio procedit ex principiis non ita certis circa individuationem actus peccaminosi, licet illorum meminerit Arr. d. 10. Phys. sect. 2. n. 98. & Bonifacii de scientia Media; ideo remitto ad ea quæ

dicta sunt in materia de Prædeterminatione in simili.

Sed Dicendumne Deus causa saltem ejus quod pro materiali & pro positivo dicitur peccatum?

RESPONDETUR, *Quod non.* Tum quia. Non aliter est causa peccati creatura nisi causando illud materiale. Ergo si cum hoc stat ut adhuc creatura verè sit causa ipsius formalis, quod reperitur in actione peccaminosa, etiam Deus erit causa ipsius formalis peccati. Tum quia. Tenet nostra illatio contra Thomistas, quod si Deus prædeterminaret ad materiale peccati, hoc ipso prædeterminaret ad formale. Ergo etiam bene arguitur, quod si esset Deus causa ejus, quod pro materiali dicitur peccatum, hoc ipso esset causa etiam ejus, quod pro formali dicitur peccatum. Tum quia. In præfati ad duo attendendum, ut salvetur sanctitas Dei, & ut salvetur ratio causæ primæ, utrumque autem hoc salvabitur si non dicatur Deus esse causa illius materialis, quia salvabitur ejus sanctitas longè melius, dicendo Deum, ne quidem illius materialis esse causam; salvabitur ratio causæ primæ: quia tribuetur Deo concursus ad illud materiale. Tum quia. Etiam ad illud materiale non est Deus inclinato animo, nec illud vult appetitive. Ergo non est causa illius, ut dictum supra. Quamvis autem illa entitas sit bona physice ne sit obiectum appetentiæ divinæ, obstabit illius malitia moralis. Tum quia. Quando Calvinus voluit, Deum esse causam peccati, voluit illum esse causam homicidii, furti, &c. & non erat sollicitus de negationibus sequentibus, quas pro formali, probabilis non nisi Theologia adstruit, hinc dicere Deum esse causam materialiter sumpti homicidii, furti, &c. est dare hoc quod voluit Calvinus.

DIFFICULTAS III.

Objectiones in Oppositum.

OBJICITUR 1. Auctoritas Scripturæ. *Ad eam explicandam.*

NOTO. Quod Deus licet actiones malas, injunctivas aliorum nolit, ex suppositione tamen illarum, potest velle patientiam sanctorum. Ita explicatur locus Gen. 45. & cap. 50. Actorum 2. & 4. Deinde creat Deus impios ampliative, hoc est, futuros impios; sed non creat, hoc est, non causat per se illorum impietatem. Imò neminem reprobatur reprobatione positiva, nisi post prævisa absolute demerita, & in hac vita, neminem indurat positive, sed non nisi negative. Quando autem Deus significatur quasi impellens & movens ad malum, id hoc solo sensu verum est, quia videtur Deus malis, tanquam instrumentis, permittitque eos malè agere.

ADDIT Bellar. cit. cap. 13. Deus non solum permittit impios agere mala, &c. sed etiam præsidet voluntatibus malis, easque flectit, in eis in-

visibiliter operando; ut licet vitio suo malæ sint, tamen à Divina providentia ad unum potius malum, quam ad aliud, non positive sed permissivè ordinantur.

OBJICIUNTUR 2. Auctoritates præcipuè S. Aug. quarum meminit cit. Bellar. c. 16. In auctoritate, quæ habetur Lib. 9. Conf. cap. 8. non plus vult Aug. quam Deum, ex suppositione vitii alius, ordinare suâ providentiâ correctionem alterius, vel loquitur de sola volitione, quæ est permissiva peccati, ut Ench. 100. c. Cap. autem 101. loquitur Aug. de actionibus cæteroquin indifferentibus, quas Deus bonâ voluntate potest velle, licet illas velit mala voluntate homo; quando autem Aug. Lib. 6. de Gen. ad Litt. cap. 15. dicit, voluntatem Dei esse rerum necessitatem, loquitur de exclusionem fati, & quod Deo aliquid efficaciter volente, semper res fiat. Sed negamus Deum efficaciter velle peccata. Lib. autem 5. contra Julianum cap. 13. non reprehendit eum in hoc, quod Deus deferendo, seu permittendo, tradat passioni ignominiam, sed in hoc eum reprehendit: quia negabat unum peccatum puniri altero. Eodem autem capite, quando dicuntur peccatores per potentiam in peccatum compulsi, non hoc significatur, quod positive ad peccata impellat; sed quod admirabili potentia, ita regat impiorum corda, ne aliud perficiant, ut vult Bellarm. nisi quod ipse permittit, non impediendo, ut ferantur in hoc potius, quo etiam modo explicari debet locus ex Lib. de Grat. & Lib. arb. cap. 20. & 21. Unde etiam August. interdum permissionis Decretum, vocat electionem, ut videre est Lib. de Correp. & gratia cap. 7. Et ibidem cap. 10. non plus vult, quam quod etiam mala Deus finat, ut ex illis bonum eliciat, præscitque illa, licet ad præsciendum non præcedat decretum ut fiat peccatum, ut videre est apud eundem, Lib. de Prædest. Sanct. cap. 10.

OBJICITUR 3. Quod est causa causæ est causa causati. Deus autem est causa actionis, unde resultat deformitas.

RESPONDETUR. Negando Min. Concurrit enim Deus ad illam actionem, sed non est causa illius.

INSTATUR 1. Concurrit Deus ad actionem peccaminosam. Ergo est causa illius.

RESPONDETUR. Negando Conf. quia ad hoc ut dicatur Deus concurrere, sufficit ut actio illa sit dependens à Deo, adeoque non à se, ut ita maneat proximè & immediatè in ordine impedibilis à Deo, hocque requirit formalitas causæ primæ, ad esse autem causæ, requiritur determinare ad existentiam, operari ad existentiam peccati, quod Deus non facit.

INSTATUR 2. Deus determinavit se, ut concurrat ad actiones nostras peccaminosas. Ergo saltem illa determinatio erit peccaminosa. Et certè, ponatur creatura loco Dei cum aliis ad

(H)

agen-

agendum concurrere, ponatur eadem determinare se ad concurrendum ad peccatum, cum posset non determinare, peccaret illa creatura. Ergo idem de Deo dicendum.

RESPONDETUR. Determinavit quidem se Deus ad concurrendum, sed sine ulla volitione peccati. Creatura etiam illa si determinaret se ad concurrendum ad peccandum, tenereturque ad conservandam libertatem, eo etiam casu non peccaret. Unde etiam alligatio voluntatis ad concurrendum, si nec directe, nec indirecte causaret peccatum, sed solum satisfactiva esset obligationi, ne laderetur libertas; illa alligatio, non esset peccaminosa.

INSTATUR 3. Si creatura ab alia determinaretur ad actum peccaminosum, acceptaret nihilominus voluntarie determinationem, peccaret. Ergo etiam Deus quamvis concurrat ad peccatum non nisi determinatus à creatura, peccabit.

RESPONDETUR. Determinationem illam acceptans creatura, si directe, vel indirecte vellet illud malum, & si non haberet obligationem non impediendae libertatis alienae, peccaret acceptando determinationem: utrumque autem oppositum convenit Deo, non vult enim etiam indirecte peccatum Deus: quia non vult unquam indirecte actionem malam cui annexum peccatum, & habet obligationem non impediendae libertatis creaturae.

OBJICITUR 4. Inefficax displicentia, si sit conjuncta cum potestate absoluta, ne ponatur res displicens, non excusat, quominus sit causa rei displicentis, adeoque & peccati. Deus autem non nisi inefficacem displicentiam habet peccati, cum habeat potestatem absolutam illud impediendi.

RESPONDETUR. In Deo esse peccati displicentiam efficacem, quantum est ex parte Dei, hinc deterret, praebet auxilia &c. licet non sit efficax absolute: hoc ipso enim non posset unquam poni peccatum.

Has & similes objectiones, ordinariè solent Auctores ex eo solvere, quod Deus sit causa universalis, adeoque non habens obligationes causarum particularium. Sed haec methodo non utimur, quia obnoxia est multis illusionibus: dicam enim, Deum posse mentiri: quia ille est causa universalis, & non habet obligationes causarum particularium.

OBJICITUR 5. Necdum ex allatis satisfieri intentioni Trid. Sess. 6. de Justif. quia non ostenditur differentia in concursu ad bona opera & ad mala: quam tamen differentiam requirit Tridentinum inibi.

RESPONDETUR. Non fuisse mentem Trident. quod in concurrendo ad peccatum & bonum opus, non detur ratio aliqua communis; alias alterutrum deberet sine concursu Dei fieri, est ergo in hoc convenientia, quia ad utrumque

Omnipotentia concurrat, sed est differentia in modo concurrendi: quia ad bonum opus concurrat Deus ex intentione efficaci, etiam quantum ex illo, ut sit, praedefiniturque istam actionem, ut dictum in prima parte. Ad actionem autem peccaminosam, non concurrat cum amore, & inclinatione, velletque potius illam, quantum est ex illo, non fieri. Est & alia differentia in modo concurrendi: quia concursus qui offertur ad malum opus, est in ordine naturali; concursus autem ad actiones excedentes, qualis est v.g. vocatio Pauli, habet sibi oblatum concursum supernaturalem. Denique ad bona opera praecedit adhortatio, dehortatio ad mala &c. quae omnia ostendunt diverso modo Deum concurrere ad bona, diverso ad mala opera.

OBJICITUR 6. Vel Deus habet auxilia efficaciacia impediendi omnia & singula peccata, vel non habet, si non habet. Ergo Deo efficaciter salvare volenti, aliquid humanum resistit arbitrium, quod est contra August. Si habet. Ergo quod non impedit, est causa illius. Nam non impediens censetur esse causa moralis.

RESPONDETUR. Deum habere in manu sua auxilia efficaciacia, illa tamen non offerendo, non est causa peccati: quia causa non impediens tunc est causa moralis, quando illud non impeditur fundatur in directo, vel indirecto appetitu, intentioneque mali, & quando, ut non ponatur impedimentum aliunde non est obligatio, est autem in Deo obligatio tuendae nostrae libertatis.

OBJICITUR 7. Reperitur aliquid in peccato, quod ita dependet à Deo, ut non dependeat à creatura: nempe ipsa individuatio actus: determinat enim Deus ad hanc individuum actionem peccaminosam. Ergo saltem respectu illius Deus erit causa.

RESPONDET Oviado. Deum non determinare existentiam absolutam alicujus individui peccati, per voluntatem intentivam huius individuationis praeter alia; sed tantum negat principia indifferentia ad omnia alia individua, & ad hoc individuum concedere, illudque permittere. *Hec Responsio*

NON SATISFACIT. Quia videtur supponere, quod determinatio ad individuationem actus, dici possit permissio; hoc autem non potest concedi. Tum quia, non dicitur causare Omnipotentia permissivè: quo modo autem etiam erit determinatio individuationis permissiva. Tum quia, si nomine permissionis intelligatur quod fiat non nisi ex suppositione, quia creatura vellet se determinare, ad speciem actus, Deus autem determinat ad individuationem: hoc quidem verum est, sed non salvat permissionem in esse permissionis. Ratio, quia etiam efficax auxilium, praedefinitio appetitus penitentiae, procedunt in Deo, ex suppositione, nec tamen

men hæc dicuntur permissio. Tum quia. Determinatio ad unum non apparet qui sit permissio agendi; & ita, qui determinat Paulum, ut non nisi militet, non dicitur Paulo permittere militiam.

RESPONDETUR 2. Quod Deus determinet ad individuationem, non quomodocunque, sed cum actu displicentiae, & ex suppositione, non tantum determinationis ad speciem actus, sed & vagè ad quemcunque; tandem actum individuum peccati, quamvis Deus offerat hunc potentius quam illum positivum suum concursum, ex eo autem non sequitur Deum esse causam peccati: quia quantum est ex illo, & speciem, & individuationem actus nolle: & sicut si Petrus habeat duos gladios, ad quorum alterutrum habeat Paulus, si determinatus sit idem Paulus quocunque ex illis occidere Andream, non est Petrus causa occisionis si impediatur, ne hoc gladio occidat sed hoc potius sita & in presenti. Unde hæc determinatio est impropria, hoc est importat exhibitionem huius potius, quam illius individui concursus, idque adhuc cum displicentia, sed non est determinatio propria & rigorosa, quæ est initium motus cum inclinatione, & ad determinationem, & ad id, ad quod est determinatio.

RESPONDETUR 3. Ad dicta de prædeterminatione conformiter. Creaturam se determinare etiam ad individuationem actus, licet ad hanc ipsam concurrat etiam Deus. Ex his autem, quæ hæcenus in solutione objectionum allata, responderi potest ad eas rationes, quibus impetitur sunt receptæ aliorum rationes, probantes Deum non esse causam peccati. Imò ut & illis suum robur maneat.

QUÆSTIO II.

De Subiecto Peccati.

Non quæremus hic de subiecto Peccati, hoc sensu. An scilicet possit peccare aliquod Ens, quod tamen non sit creatura rationalis: Supponunt enim omnes, quod quorum non est actio moralis producere, eorundem etiam non sit peccare. Nec quæritur, de hoc, An peccatum sit solius voluntatis tanquam subiectum? An etiam ipsius intellectus? Nam supponitur non esse peccatum ubi non est libertas; actus autem intellectus, non sunt actus potentiae liberæ, sed potius quæretur. An possit esse aliquod subiectum capax venialis, & non mortalis, & e converso &c. &c.

Circa quod indubitatum est, ut possit aliquid reddi capax extrinseci venialis, & non mortalis: si id fiat non liberè, ratione scilicet appositæ prædeterminationis, similis ei, quam ponunt Thomistæ, nos impugnamus. Vel ratione selecti auxilii facientis nunquam peccare mortaliter, & ex suppositione reddentis incapax sub-

iectum ad peccandum mortaliter. Sed quæretur, An hoc possit oriri aliunde? sit

DIFFICULTAS I.

An sit possibilis Creatura, potens peccare venialiter & non mortaliter, & e converso?

DICENDUM est I. Non posse ostendi implicantiā per locum positivum, Creaturæ, quæ possit peccare venialiter & non mortaliter, est Conclusio, quam in substantia docet Arriaga d. 48. h. c. n. 26.

PROBATUR. Quia nulla potest talis implicantiā per locum positivum adferri.

CONFIRMATUR Instantiis, quæ rem quidem suadent, sed non demonstrant positivè; solvique possent conformiter ad hæc, quæ allata sunt in Animastica, ubi actum. An sit possibilis intellectus determinatus non nisi ad quædam cognoscenda. Tum quia. Potest Creatura peccare venialiter actu, & non peccare mortaliter actu. Ergo poterit habere & potentiam peccandi venialiter, quin habeat potentiam peccandi mortaliter. Neque valet, si retorqueas Argumentum, quod probet de facto talem in nobis potentiam haberi: quia cum & fide, & experientiā doceamur de existentia mortalis, & venialis, non possumus in nobis ponere talem potentiam. Tum quia. Sicut in sensibus datur determinatio v. g. in oculo ad colorem non ad odorem, cum tamen id conjungatur in sensu communi: Cur etiam non poterit dari indifferentiā & potestas ad committendū veniale, sine indifferentiā ad committendū mortale, licet utrumque hoc conjungatur in nobis. Tum quia. In educatis honestè datur impotentia quædam politica ad exercendas aliquas actiones inhonestas, quæ passim à plebeijs honestè non educatis exercentur, cur non poterit dari similis impotentia physica ad exercendas graviter inhonestas actiones morales. Tum quia, ut urget Arriaga. Non implicat contradictionem potentia libera, quæ possit honesta, vel indifferentiā amare, non tamen inhonestam; & talis est potentia in Deo, & in Beatis. Cur ergo non erit possibilis determinata ad non sequendum turpe. Et sicut dantur bruta nullo modo habentia cognitionem sufficientem ad ullum peccatum; & e converso, dantur homines, habentes & cognitionem, & libertatem ad id sufficientem. Ergo etiam poterit esse aliqua substantia divinitus, quæ naturā suā possit habere cognitionem mediam, talem scilicet, qualis est in semiebriis vel semidormientibus, illa autem substantia indubiè non est capax plus, quam venialis.

OBJICITUR I. Et esset illa creatura non peccativa mortaliter, ut supponitur, & non esset: quia non datur creatura seipsa sancta; talis autem creatura esset, seipsa sancta.

RESPONDETUR. Negando fore talem creaturam seipsa sanctam: carentia enim mera pec-

(H) 2 cati